

„Monitor Chiny w ONZ” omawia i komentuje najważniejsze wydarzenia związane z aktywnością chińskiej dyplomacji na forum Organizacji Narodów Zjednoczonych ze szczególnym uwzględnieniem polityki na forum Zgromadzenia Ogólnego, Rady Bezpieczeństwa, Rady Gospodarczo-Społecznej oraz w Radzie Praw Człowieka.

DR PRZEMYSŁAW CIBOREK

OŚRODEK SPRAW AZJATYCKICH
UNIwersytet ŁÓDZKI

MONITOR CHINY W ONZ

STYCZEŃ 2024

POWSZECHNY PRZEGLĄD OKRESOWY RADY PRAW CZŁOWIEKA ONZ

Ambasador ChRL przy ONZ w Genewie Chen Xu zaznaczył, iż ponad 120 państw pozytywnie oceniło postępy Chin w dziedzinie praw człowieka, co miało w pełni potwierdzać „nieustanne wysiłki Chin w tym zakresie” oraz docenić „chińską praktykę demokracji ludowej”. Nie wydarzyło się to jednak samoistnie. Chińska dyplomacja przed każdorazowym spotkaniem w kwestii praw człowieka na forum ONZ, przeprowadza zazwyczaj skuteczny lobbing na rzecz poparcia Chin. Jest to szczególnie widoczne wśród państw afrykańskich.

I. AKTYWNOŚĆ CHRL NA FORUM ONZ

3 stycznia: Geng Shuang nt. sytuacji na Morzu Czerwonym. Przedstawiciel dyplomacji ChRL podkreślił znaczenie Morza Czerwonego jako kluczowego międzynarodowego szlaku transportowego. Ten szlak komunikacyjny jest przede wszystkim istotny z punktu widzenia chińskiego eksportu do Europy. Geng Shuang zwrócił uwagę na potrzebę zapewnienia niezakłóconego dostępu i bezpieczeństwa w kontekście łańcuchów dostaw. Wyrażono również zaniepokojenie niedawnymi atakami na statki handlowe na Morzu Czerwonym i wezwał do zaprzestania atakowania statków cywilnych oraz do ochrony wolności żeglugi. Szczególną uwagę chiński dyplomata przywiązał również kwestii samego Jemenu, gdyż jak zauważył, obecne napięcia na Morzu Czerwonym wprowadziły nowe wyzwania dla procesu politycznego w państwie. Wezwał wszystkie strony do zachowania spokoju i powściągliwości, w celu promowania politycznych rozwiązań. Strona chińska zaznaczyła, iż obecny kryzys w tym regionie jest skutkiem ubocznym konfliktu w Gazie i podkreśliła, iż osiągnięcie zawieszenia broni w Gazie i złagodzenie kryzysu humanitarnego powinno zapobiec dalszym eskalacjom na Morzu Czerwonym. Geng Shuang podkreślił zaangażowanie Chin w prace na rzecz deeskalacji na Morzu Czerwonym, politycznego rozwiązania kwestii Jemenu, zakończenia działań wojennych w Gazie oraz zaprowadzenia długotrwałego pokoju i stabilności na Bliskim Wschodzie.

11 stycznia: wystąpienie Dai Binga nt. UNOWAS. Przedstawiciel Chin zauważył trudności i wyzwania regionu Zachodniej Afryki i Sahelu, w tym niestabilność polityczną i wewnętrzne napięcia społeczne. Chiny wyraziły retoryczne wsparcie dla krajów regionu w przewycięzaniu różnic za pomocą dialogu politycznego i podkreśliły znaczenie „niezależnego wyboru własnej ścieżki rozwoju”. Ma to

związek z wygodną dla Chin narracją dotyczącą nieingerencji w wewnętrzne sprawy państw trzecich, mając na uwadze kwestię Tajwanu. Chiny poparły również rolę Wspólnoty Gospodarczej Państw Afryki Zachodniej (ECOWAS) i Biura ONZ ds. Afryki Zachodniej i Sahelu (UNOWAS) zaangażowanych w procesy polityczne i pokojowe w regionie. Dai Bing zwrócił uwagę na wyzwania gospodarcze, brak bezpieczeństwa żywnościowego i kryzysy humanitarne w regionie, podkreślając potrzebę "holistycznego podejścia" do rozwiązywania podstawowych przyczyn konfliktów. Dai Bing zapowiedział również wizytę ministra spraw zagranicznych Chin w regionie, która miała kontynuować tradycję pierwszych wizyt zagranicznych szefa chińskiej dyplomacji w Afryce każdego roku.

12 stycznia: wypowiedź Geng Shuanga nt. sytuacji w Kolumbii. Ambasador ChRL uznał za właściwe postępy Kolumbii we wdrażaniu „Ostatecznego Porozumienia Pokojowego” (Final Peace Agreement) oraz budowaniu „Całkowitego Pokoju” (Total Peace). W tym kontekście, wskazał na trzy kluczowe oczekiwania chińskiej dyplomacji, do których należy zaliczyć: reformę obszarów wiejskich; integrację społeczną byłych bojowników oraz nowe postępy w dialogu i negocjacjach, między rządem Kolumbii a kolumbijską Armią Wyzwolenia Narodowego (ELN) oraz grupą Estado Mayor Central (EMC). EMC jest odgałęzieniem Rewolucyjnych Sił Zbrojnych Kolumbii (FARC), która stanowiła zbrojne ramię Partii Komunistycznej Kolumbii. Nie dziwi zatem fakt, iż ze względu na istotę utrzymywania stosunków partyjnych między KPCh a partiami lewicowymi, ChRL stara się wspierać dialog wszystkich stron. Ma to szczególne znaczenie również ze względu na fakt, iż prezydent Kolumbii Gustavo Petro jest pierwszym lewicowym prezydentem kraju, a sam Petro ma przyszytą łatkę „marksistowskiego rebelianta”, gdyż był uczestnikiem lewicowego ruchu partyzanckiego M-19 w latach 80. XX w. Geng Shuang podkreślił, iż proces pokojowy w Kolumbii stanowi przykład dla rozwiązywania konfliktów za pomocą dialogu i negocjacji.

15 stycznia: wypowiedź Dai Binga na posiedzeniu Komisji Budowania Pokoju ONZ ws. Wysp Świętego Tomasza i Książęcej. Dyplomata ChRL podkreślił znaczenie wysiłków nowego rządu Wysp Świętego Tomasza i Książęcej w celu utrzymania stabilności politycznej, poprawy zarządzania państwem, ochrony równości społecznej i sprawiedliwości oraz zwiększenia dobrobytu obywateli. Chiny poparły zwiększenie finansowania i wsparcia technicznego dla Wysp Świętego Tomasza i Książęcej przez Komisję ds. Budowania Pokoju ONZ (PBC) z zachowaniem pełnego szacunku dla suwerenności kraju i nieingerowania w jego sprawy wewnętrzne. Dai Bing zadeklarował, iż Chiny jako „ważny partner Wysp Świętego Tomasza i Książęcej”, wzmocniły współpracę z krajem w ramach Inicjatywy Pasa i Szlaku oraz Forum Współpracy Chińsko-Afrykańskiej, wspierając rozwój gospodarczy i poprawę warunków życia ludności w dziedzinach takich jak elektryczność, rolnictwo, zdrowie, łagodzenie ubóstwa i zmiany klimatu.

Ponownie wiodącym tematem dla chińskiej dyplomacji w stosunkach z państwami wyspiarskimi stały się kwestie klimatyczne.

22 stycznia: wypowiedź Zhang Juna dot. Ukrainy. Podczas posiedzenia Rady Bezpieczeństwa ONZ, przedstawiciel Chin „wyraził niepokój” z powodu przedłużającego się kryzysu na Ukrainie, podkreślając pilną potrzebę zakończenia działań wojennych i przywrócenia pokoju. Wskazał na konieczność zaangażowania w wspólne bezpieczeństwo, szanowania suwerenności i integralności terytorialnej wszystkich krajów oraz sprzeciwu wobec działań zwiększających napięcia, takich jak ekspansja NATO. Zhang Jun zaapelował o wznowienie negocjacji, podkreślając, że „pokoju nie można osiągnąć przez dostarczanie broni”. Nawoływał również do ochrony cywilów zgodnie z międzynarodowym prawem humanitarnym i do zachowania ostrożności wobec ryzyka nuklearnego. Szef chińskiej misji przy ONZ wstąpił do „krajów o znaczącym wpływie” o przyjęcie odpowiedzialnego podejścia i do współpracy w celu utrzymania globalnego bezpieczeństwa żywnościowego, energetycznego i finansowego oraz stabilności globalnych łańcuchów dostaw. Zgodnie z chińską retoryką na forum ONZ, Dai Bing propagandowo zaznaczył, iż „ostatecznym rozwiązaniem jest praca nad budową wspólnoty o wspólnej przyszłości dla ludzkości”.

23 stycznia: Wypowiedź Zhang Juna podczas otwartej debaty RB ONZ dot. kwestii palestyńskiej. Podczas posiedzenia, przedstawiciel ChRL wezwał do „usunięcia przeszkód” dla rozszerzenia pomocy humanitarnej, wzywając Izrael do współpracy w celu umożliwienia dostaw przez przejścia Rafah i Kerem Shalom oraz otwarcia bezpośrednich przejść z Izraela do północnej części Strefy Gazy. Zaapelował również do pilnego wdrożenia rezolucji RB ONZ nr 2712 i 2720 oraz do „ożywienia rozwiązania dwupaństwowego”, krytykując przy tym Izrael, który odrzucił tę koncepcję. Wobec powyższego, Zhang Jun podkreślił, że jakiegokolwiek rozwiązanie poza rozwiązaniem dwupaństwowym będzie niewystarczające, występując tym samym o zintensyfikowania wysiłków dyplomatycznych, aby zwołać międzynarodową konferencję pokojową i „ożywić perspektywę polityczną” dla rozwiązania dwupaństwowego. Przedstawiciel ChRL wyraził pełne poparcie dla udzielenia Palestynie członkostwa w ONZ jako pierwszy krok w tym procesie.

25 stycznia: wypowiedź Zhang Juna ws. Haiti. Dyplomata ChRL zaznaczył, iż Haiti nadal zmagają się z pogłębiającym kryzysem politycznym, bezpieczeństwa i humanitarnym. Przedstawiciel Chin zwrócił uwagę na konieczność „głębokiej refleksji” nad sposobami wyjścia z kryzysu i poprawy skuteczności pomocy międzynarodowej dla Haiti. Podkreślił potrzebę postępów w procesie politycznym jako kluczowego elementu rozwiązania problemów Haiti, wskazując, że bez współpracy haitańskich stron, żadne zewnętrzne działania nie przyniosą skutku. Zhang Jun wezwał do zintensyfikowania działań na rzecz powstrzymania

działalności gangów a także do zwiększenia wsparcia dla haitańskiej policji narodowej w celu utrzymania bezpieczeństwa. Podkreślił również potrzebę zintensyfikowania wysiłków na rzecz złagodzenia kryzysu humanitarnego i minimalizacji jego skutków. Zaznaczył, że klucz do rozwiązania problemu Haiti leży w rękach narodu haitańskiego i wyraził gotowość Chin do współpracy ze społecznością międzynarodową w celu wspierania Haiti w znalezieniu rozwiązania inicjowanego i realizowanego przez samych Haitańczyków.

31 stycznia: wypowiedź Zhang Juna ws. Bliskiego Wschodu. Dyplomata ChRL zaznaczył, iż w obliczu naruszeń prawa międzynarodowego i humanitarnego oraz zagrożeń dla regionalnego pokoju, społeczność międzynarodowa i Międzynarodowy Trybunał Sprawiedliwości podjęły zdecydowane działania. Zhang Jun stwierdził, iż Izrael powinien zaprzestać ataków na Gazę, a społeczność międzynarodowa powinna zintensyfikować wysiłki na rzecz złagodzenia katastrofy humanitarnej i „usunięcia przeszkód” dla niesienia pomocy. Rozwiązanie dwupaństwowe, które według dyplomacji ChRL zostało uznane jako jedyna „wykonalna droga do pokoju”, według delegatów ChRL wymaga natychmiastowego działania Izraela w celu zaprzestania podważania jego podstaw. Przedstawiciel ChRL wezwał społeczność międzynarodową do zwiększenia wysiłków dyplomatycznych i organizacji międzynarodowej konferencji pokojowej, wspierając jednocześnie pełne członkostwo Palestyny w ONZ. Pomimo oskarżeń wobec pracowników UNRWA (mających brać udział w ataku na Izrael z 7 października 2023 roku, gdzie Chiny wyraziły poparcie do przeprowadzenia niezależnego śledztwa), podkreśliły kluczową rolę tejże agencji w łagodzeniu kryzysu humanitarnego w Gazie, wzywając do kontynuacji udzielania wsparcia dla jej pracy.

II. SPRAWY DOTYCZĄCE CHRL W KONTEKŚCIE ONZ

5 stycznia: rozmowa Xi Jinpinga i Joeego Bidena w 45. rocznicę nawiązania stosunków dyplomatycznych. Prezydenci ChRL i USA wyrazili zadowolenie z faktu wznowienia współpracy dwustronnej w walce z globalnym nielegalnym wytwarzaniem i handlem narkotykami, oraz ustanowienie grupy roboczej do stałej komunikacji i koordynacji działań organów ścigania w zakresie zwalczania narkotyków. W kontekście Tajwanu, Xi i Biden powtórzyli dobrze znane stanowiska. Xi zdefiniował Tajwan jako „kluczowy interes”, łącząc jego jedność z osiągnięciem celu „odrodzenia narodowego”. Prezydent Biden podkreślił, że polityka jednych Chin, respektowana przez USA, nie zmieniła się i jest spójna od dziesięcioleci, opowiadając się za pokojowym zarządzaniem różnicami między

obiema stronami Cieśniny Tajwańskiej. Szef chińskiego MSZ Wang Yi odniósł się do powyższej rozmowy, przedstawiając trzy główne propozycje mające za zadanie poprawę stosunków bilateralnych (zob. kom.).

9 stycznia: résumé przedstawione przez Wang Yi dotyczące sytuacji międzynarodowej i stosunków zagranicznych ChRL w 2023 roku. Wang Yi podczas sympozjum w Pekinie podkreślił „znaczące osiągnięcia chińskiej dyplomacji w 2023 roku”, wskazując na sukcesy w dyplomacji na najwyższym szczeblu, zaliczając do nich: budowę wspólnoty o wspólnej przyszłości dla ludzkości; rozwój „wysokiej jakości” współpracy w ramach Inicjatywy Pasa i Szlaku; historyczne rozszerzenie mechanizmu BRICS; udany szczyt Chin-Azja Środkowa oraz wiodącą rolę w mediacji i historyczne pojednanie między Arabią Saudyjską a Iranem, co miało stanowić „nowy przykład politycznego rozwiązywania palących kwestii”. W kontekście aktywności Chin w ONZ, Wang Yi zaznaczył wkład ChRL w koordynację kwestii bezpieczeństwa w ramach forum Organizacji, wskazując na sprawczość i efektywność chińskiej dyplomacji w tym zakresie (podczas rotacyjnej prezydencji prac RB ONZ, szczególnie w kwestii palestyńsko-izraelskiej). Ponadto ChRL miała „stać na straży systemu międzynarodowego skoncentrowanego na ONZ”, *de facto* odnosząc się do ochrony „prawdziwego multilateralizmu”.

10 stycznia: spotkanie Xi Jinping - Mohamed Muizzu. W kontekście działań ChRL w ONZ, warto zaznaczyć, iż przewodniczący ChRL podczas rozmowy z prezydentem Malediwów zaznaczył gotowość ChRL do koordynacji i współpracy między państwami w celu wdrożenia konsensusu osiągniętego na forum ONZ w sprawie zmian klimatycznych. Muizzu, co równie istotne, wyraził zainteresowanie rozwijaniem współpracy w ramach Pasa i Szlaku. Dodatkowo prezydent Malediwów oficjalnie poparł dla Globalnej Inicjatywy Rozwoju, Globalnej Inicjatywy Bezpieczeństwa i Globalnej Inicjatywy Cywilizacyjnej, oraz wyraził chęć utrzymania ścisłej współpracy z Chinami w sprawach międzynarodowych i regionalnych oraz „wzmacniania wzajemnego wsparcia”. Z punktu widzenia Chin, Malediwy stanowią istotny punkt w chińskich próbach przejmowania inicjatywy na Oceanie Indyjskim. Po raz kolejny, nie dziwi również fakt, że zmiany klimatyczne podkreślane są w rozmowach z państwami wyspiarskimi, takimi jak Malediwy, co zostało wspomniane wyżej, przy dyskusji nad przyszłością Wysp Świętego Tomasza i Książęcej.

14 stycznia: spotkanie Wang Yi - Abd al-Fattah as-Sisi. W trakcie spotkania szefa chińskiej dyplomacji z prezydentem Egiptu, które miało miejsce w Kairze, obie strony zwróciły uwagę na kilka istotnych elementów, z perspektywy funkcjonowania ChRL w ONZ. Chiny i Egipt, uzgodniły dalsze wzmocnienie

współpracy w ramach BRICS i ONZ. Chiny wyraziły gotowość do współpracy z Egiptem w celu promocji „wielobiegunowego świata i globalizacji gospodarczej”. Dodatkowo obie strony podkreśliły znaczenie zakończenia przemocy w konflikcie palestyńsko-izraelskim. Ponadto Wang Yi przeprowadził rozmowy z ministrem spraw zagranicznych Egiptu i podpisał drugi pięcioletni plan realizacji kompleksowego partnerstwa strategicznego między Chinami a Egiptem. W kontekście współpracy bilateralnej, niezwykle ważna jest ciągłość historyczna współpracy chińsko-egipskiej oraz fakt historycznej przynależności do Ruchu Państw Niezaangażowanych. Deklarowane przywiązanie obu państw do eksponowanych przez Chiny na forum ONZ wartości takich jak suwerenność i nieingerencja w sprawy wewnętrzne państw trzecich ma za zadanie wykorzystania historycznej roli Kairu i Pekinu w stosunkach międzynarodowych. Wobec powyższego, zarówno Egipt jak i Chiny będą starać kreować się jako istotne ośrodki mediacji międzynarodowej.

15 stycznia: spotkanie Wang Yi - Kris Saied. Spotkanie szefa chińskiej dyplomacji z prezydentem Tunezji skutkowało podkreśleniem stałego zobowiązania afrykańskiego kraju do przestrzegania rezolucji Zgromadzenia Ogólnego ONZ nr 2758 z 1971 roku (ChRL jako jedyny legalny przedstawiciel Chin w ONZ). Wang Yi zaproponował, aby w obliczu „niepewności i niestabilności międzynarodowej”, oba państwa wspólnie wdrażały Globalną Inicjatywę Rozwoju, Globalną Inicjatywę Bezpieczeństwa i Globalną Inicjatywę Cywilizacyjną.

16 stycznia: wystąpienie Li Qianga w trakcie Światowego Forum Ekonomicznego w Davos. Wiodącym tematem forum była "odbudowa zaufania," co Li Qiang uznał za istotne w obliczu „obecnych turbulencji”. Zaprezentował pięciopunktową propozycję dotyczącą odbudowy zaufania i promowania ożywienia gospodarczego, obejmującą m.in. wzmocnienie koordynacji polityki makroekonomicznej i walkę ze zmianami klimatu. Podkreślił, że Chiny są zaangażowane w rozwój globalny i pozostają otwarte na współpracę międzynarodową (zob. kom.).

20 stycznia: spotkanie Wang Yi z Celso Luizem Nunesem Amorimem. Spotkanie ministra spraw zagranicznych ChRL z doradcą prezydenta Brazylii w Brasiliu dotyczyło m.in. wzmocnienia współpracy w ramach ONZ, BRICS a także zacieśnieniem kontaktów między Chinami a Ameryką Łacińską oraz zbadania możliwości współpracy subregionalnej z MERCOSUR.

23 stycznia: Powszechny Przegląd Okresowy ChRL w ONZ. W trakcie czwartego przeglądu praw człowieka (UPR) w Radzie Praw Człowieka ONZ w

Genewie (Human Rights Council), delegacja pod przewodnictwem ambasadora Chen Xu przedstawiła aktualną sytuację ChRL odnoszącą się do tego zagadnienia. Chiny podkreśliły swoje poszanowanie dla ochrony praw człowieka jako „zadania priorytetowego”. W trakcie 45-sekundowych wypowiedzi, państwa członkowskie ONZ mogły odnieść się do prezentacji ChRL oraz przedstawić rekomendacje dla poprawy kwestii stosowania praw człowieka. Rekomendacje te budziły kontrowersje u wszystkich zainteresowanych stron (zob. kom.).

27 stycznia: spotkanie Wang Yi - Jake Sullivan. Do spotkania członka Biura Politycznego KPCh i szefa chińskiego resortu spraw zagranicznych z doradcą ds. bezpieczeństwa narodowego Stanów Zjednoczonych doszło w Bangkoku. Rozmowy dotyczyły relacji chińsko-amerykańskich (w kontekście 45. rocznicy ich nawiązania), gdzie Wang Yi podkreślił konieczność wzajemnego szacunku i pokojowego współistnienia, a także podjął kwestię Tajwanu i bezpieczeństwa narodowego. Obie strony wyraziły zgodę co do potrzeby kontynuacji dialogu i współpracy, włączając w to „różne obszary i mechanizmy”. Omówiono również kwestie międzynarodowe i regionalne (Bliski Wschód, Ukraina, Półwysep Koreański, Morze Południowochińskie).

30 stycznia: spotkanie Wang Yi - Dennis Francis. Podczas spotkania szefa MSZ ChRL z przewodniczącym 78. sesji Zgromadzenia Ogólnego ONZ (ZO ONZ), Wang Yi wyraził poparcie dla multilateralizmu, ochrony zasad zawartych w Karcie Narodów Zjednoczonych i praktykowania prawa międzynarodowego przez Chiny, podkreślając wsparcie dla centralnej roli ONZ w globalnym systemie zarządzania i aktywniejszej roli ZO ONZ. Zaznaczył, że Chiny będą nadal wspierać kraje rozwijające się i dążyć do rozwiązań globalnych problemów poprzez inicjatywy takie jak Globalna Inicjatywa Rozwoju, Globalna Inicjatywa Bezpieczeństwa oraz Globalna Inicjatywa Cywilizacyjna. Podkreślił również istotę przestrzegania zasady „jednych Chin” w ONZ i jej agencjach. Z kolei Francis podkreślił przestrzeganie przez ONZ zasady „jednych Chin” jako fundamentu systemu ONZ, docenił wsparcie Chin dla ONZ i multilateralizmu oraz ich wkład w promowanie pokoju i zrównoważonego rozwoju, wyrażając chęć pogłębienia współpracy z Chinami w celu wspólnego stawienia czoła globalnym wyzwaniom i promowania realizacji Agendy 2030.

KOMENTARZ

1. Podczas rozmów dwustronnych wysokiego szczebla, związanych z 45. rocznicą nawiązania stosunków dyplomatycznych między USA a ChRL, Wang Yi przedstawił trzy kluczowe propozycje dotyczące przyszłości relacji między Chinami a Stanami Zjednoczonymi. Po pierwsze, podkreślił konieczność zachowania wzajemnego szacunku. Szef chińskiej dyplomacji zaznaczył, że odpowiedź na pytanie o to, czy Chiny i Stany Zjednoczone są partnerami czy przeciwnikami, ma ogromne znaczenie dla kształtowania ich relacji. Wang Yi wyraził przekonanie o istocie wzajemnego rozwoju i współistnienia. Chiński minister podkreślił, iż Pekin dąży do budowy stabilnych, zdrowych i zrównoważonych stosunków chińsko-amerykańskich, kładąc nacisk na wzajemny szacunek i zachęcając Stany Zjednoczone do szanowania wyborów Chin a w szczególności ich ścieżki rozwoju, ochrony kluczowych interesów, suwerenności i integralności terytorialnej. Drugą z kluczowych propozycji stanowiło wzmocnienie pokojowego współistnienia i skutecznego zarządzania niezgodnościami. Zgodnie z przyjętą przez Chiny optyką, należy szanować różnice w systemach społecznych i ścieżkach rozwoju. Tym samym powtórzył dobrze znaną retorykę. W związku z powyższym obie strony powinny unikać konfrontacji i nie dopuszczać do polityki siły jako reakcji na różnice zdań. Zamiast tego powinny dążyć do znalezienia wspólnego gruntu, skutecznego zarządzania różnicami oraz powinny koncentrować się na współpracy dwustronnej. Wang Yi zwrócił uwagę na fakt, że nawiązanie stosunków dyplomatycznych między Chinami a Stanami Zjednoczonymi, mimo wcześniejszych sporów, jest przykładem możliwości skutecznego „zarządzania niezgodnościami i osiągnięcia wspólnego celu”. Ostatnią z „kluczowych propozycji” Wang Yi określił dążenie do współpracy o charakterystyce win-win. Jak zaznaczył, ostatnie wysiłki doprowadziły do wznowienia komunikacji wojskowej i współpracy w dziedzinie przeciwdziałania narkotykom między Chinami a Stanami Zjednoczonymi. Chiński dyplomata zachęcił obie strony do wykorzystania mechanizmów dyplomatycznych, ekonomicznych, finansowych, handlowych i rolniczych, aby wspierać komunikację, zwalczać dezinformację i wzmocnić więzi międzyludzkie, co miałyby się przyczynić do pozytywnego rozwoju stosunków między Chinami a Stanami Zjednoczonymi. Wskazana retoryka jest, jak można zauważyć, immanentną i niezmienną częścią aktywności chińskiej dyplomacji.

Wang Yi podczas swojego wystąpienia podkreślił znaczenie relacji chińsko-amerykańskich, wskazując, że oba kraje stanowią jedną czwartą światowej populacji i ponad jedną trzecią światowego agregatu ekonomicznego. W związku z tym zapewnił, że brak konfliktu między USA a Chinami jest gwarantem pokoju dla ludzkości. Według chińskiego dyplomaty jako stali członkowie Rady Bezpieczeństwa ONZ, oba kraje ponoszą szczególną odpowiedzialność za globalny pokój i bezpieczeństwo.

Co ciekawe, narracja ilościowa, wykorzystywana przez Wang Yi, może służyć Chinom do forsowania własnej agendy w innych konfiguracjach i obszarach działalności międzynarodowej. W założeniach Pekinu, taki dyskurs ma dać Chinom przewagę w kreowaniu globalnej narracji o stosunkach międzynarodowych. Ponadto sprowokuje to dalszą debatę na temat legitymacji i roli tradycyjnych zachodnich potęg w kształtowaniu międzynarodowego porządku. Argumenty demograficzne i gospodarcze wskazują bowiem na przesunięcie środka ciężkości z Atlantyku na Pacyfik. Należy również podkreślić, iż retoryka szefa chińskiej dyplomacji, odnosząca się do bardziej koncyliacyjnego podejścia do Stanów Zjednoczonych nie do końca koresponduje z rzeczywistą aktywnością dyplomatów ChRL na forum ONZ. Deбата, szczególnie w Radzie Bezpieczeństwa, przepełniona jest wieloma oskarżeniami i zarzutami, kierowanymi w stronę Waszyngtonu. I choć z całą pewnością należy przyznać, iż przedstawiciele USA nie pozostają dłużni wobec strony chińskiej, to ton wypowiedzi dyplomatów obu stron na forum ONZ wskazywałby bardziej na postępującą polaryzację między mocarstwami. Niewątpliwie obie strony aktualnie poszukują „bezpiecznych” obszarów współpracy i sprawnych kanałów komunikacji dla kluczowych kwestii związanych ze sprawami bilateralnymi jak i międzynarodowymi. Do tych należy zaliczyć kwestie zmian klimatycznych czy komunikację wojskową. Należy natomiast z całą pewnością wskazać, iż obszary te również nie są zupełnie pozbawione ryzyka eskalacji w stosunkach dwustronnych. Dla przykładu, Chiny są aktualnie globalnym liderem produkcji w wielu obszarach związanych z „zieloną energią” i należy zakładać, iż potencjalny rozwój współpracy chińsko-amerykańskiej w tym zakresie umocniłby pozycję chińskich firm na globalnym rynku. To z kolei spowodowałoby napięcia generowane przez środowisko biznesowe w USA i wybranych krajach UE. Odwracając tę sytuację, możliwy jest również wzrost udziału produkcji amerykańskich przedsiębiorców, co z kolei najprawdopodobniej będzie prowadzić do wzrostu presji na chiński rząd ze strony chińskich przedsiębiorstw.

2. Li Qiang podczas dorocznego Światowego Forum Ekonomicznego w Davos podkreślił, iż wiodący temat Forum dotyczący „odbudowy zaufania”

odzwierciedla obawy ludzi. Według szefa chińskiego rządu, zaufanie wynika ze wspólnego dążenia do „lepszego przyszłości dla ludzkości” i wspólnej woli pracy nad tą wizją. Premier Chin powtórzył narrację towarzyszącą chińskiej dyplomacji co najmniej od prezydentury Donalda Trumpa, iż świat obecnie znajduje się w nowym okresie „wstrząsów i transformacji”. Wskazano natomiast, iż ogólny kierunek rozwoju i postępu ludzkości nie zmienił się. Jako działania priorytetowe, premier Chin określił odrzucenie uprzedzeń, zniwelowanie różnic oraz pracę nad rozwiązaniem problemu deficytu zaufania. Zgodnie z praktyką chińskiej dyplomacji, Li Qiang przedstawił pięciopunktową propozycję dotyczącą odbudowy zaufania i promowania światowego ożywienia gospodarczego. Pierwszą z propozycji stało się wzmocnienie koordynacji polityki makroekonomicznej i utrzymanie wielostronnego systemu handlowego. Po drugie, wskazano na rozwijanie globalnej współpracy przemysłowej oraz dążenie do liberalizacji handlu i inwestycji. Jako trzecią, Li Qiang zidentyfikował współpracę w dziedzinie nauki i technologii oraz przełamywanie barier dla rozwoju innowacji. Czwartą propozycją stało się wzmocnienie działań w dziedzinie rozwoju ekologicznego i walki ze zmianami klimatu. Ostatnią, piątą z propozycji określono wzmocnienie współpracy międzynarodowej, w tym realizację Agendy ONZ na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030 i redukcję różnic w rozwoju.

Wnioski płynące z wystąpienia Li Qiang na Światowym Forum Ekonomicznym w Davos mogą być kluczowe dla zrozumienia aktualnej postawy Chin na arenie międzynarodowej oraz kierunków, w jakich może ewoluować postawa Pekinu na arenie międzynarodowej. Podnoszenie kwestii odrzucenia uprzedzeń i zniwelowania różnic, jak sugerował chiński premier, ma niwelować dysproporcje między bogatą Północą a biednym Południem. Jest natomiast pewne, iż realizacja tego postulatu napotka na przeszkody wynikające z różnic geopolitycznych, rywalizacji ekonomicznej, odmiennych systemów wartości, partykularnych interesów państw oraz podejścia do zarządzania prawami człowieka. Wnioskując po analizie działań Pekinu, do których zaliczają się m.in. powstanie Instytutu Mediacji Międzynarodowej w Hongkongu oraz wprowadzenie do dyskursu międzynarodowego szeregu globalnych inicjatyw, w przestrzeni międzynarodowej, szczególnie cenione będą umiejętności miękkie. Wobec powyższego, umiejętności takie jak sprawne prowadzenie negocjacji, elastyczność i umiejętność wypracowania kompromisów, które będą respektować zróżnicowane potrzeby i cele różnych krajów i regionów, będą coraz częściej świadczyć o sprawczości i efektywności dyplomacji wiodących mocarstw światowych. W interesie Pekinu jest aktualnie rozpoczęcie przygotowania podwalin pod „budowę mostów między różnymi interesami”,

znajdując równowagę między zabezpieczeniem najistotniejszych interesów Chin a efektywną i pokojową współpracą międzynarodową. Należy jednak pamiętać, że wystąpienia w Davos od lat charakteryzowały się takim miękkim stanowiskiem Chin. Wpisuje się w to tradycyjny już podział ról między premiera a przewodniczącego ChRL. Premier, począwszy od czasów Zhou Enlaia, przez np. Wen Jiabao czy Li Keqiangą pełnili rolę tworzących pozytywną atmosferę wokół działań międzynarodowych Chin. To również czyni obecny premier – Li Qiang. Z drugiej strony akcentowanie kwestii dysproporcji ma zjednywać Chinom państwa rozwijające się, które pełnią istotną rolę w budowaniu pozycji Chin w ONZ. Ponadto państwa Globalnego Południa najprawdopodobniej coraz częściej będą zarzucać „zachodniej koalicji” brak promocji multilateralizmu, biorąc pod uwagę kwestie takie jak transfer technologii czy globalny spadek tempa rozwoju gospodarczego. Powyższe będzie wykorzystane przez ChRL do propagowania idei praktykowania „prawdziwego multilateralizmu”.

3. Delegacja ChRL w trakcie czwartego Powszechnego Przeglądu Okresowego ONZ w kwestii praw człowieka, pod przewodnictwem ambasadora Chen Xu, przedstawiła własną interpretację sytuacji wewnętrznej, odnoszącą się do tego zagadnienia. Chiny podkreśliły swoje poszanowanie dla ochrony praw człowieka jako „zadania priorytetowego”. Zaznaczono również, iż ścieżka rozwoju praw człowieka w Chinach, zgodna jest z „trendem czasu” i odpowiada warunkom narodowym, promując prawa człowieka w celu zyskania „historycznych osiągnięć”. Zgodnie z przekazem ChRL, Pekin stosuje podejście „skoncentrowane na ludziach”, a administracja ChRL dąży do tego, aby ludziom żyło się lepiej i aby mieli oni przekonanie, że lud sprawuje władze we własnym kraju. Chen Xu zgodnie z wieloletnią praktyką retoryczną dyplomacji ChRL zaznaczył, iż Chiny opowiadają się za promowaniem praw człowieka poprzez rozwój w aspekcie ekonomicznym. Szczególnie zaznaczono fakty dotyczące: wyciągnięcia w ciągu ostatnich ośmiu lat ponad 100 mln obywateli z ubóstwa, zbudowania umiarkowanie zamożnego społeczeństwa, osiągnięcia redukcji ubóstwa określonego w Agendzie ONZ na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030 na 10 lat przed terminem. Ponadto Chen Xu podkreślił, iż „wszystkie 56 grup etnicznych w Chinach jest równych (...) żyje między sobą, pracuje i prosperuje w jedności” a „dzięki wolności religijnej, prawie 200 milionów wyznawców żyje w harmonii”. Taką argumentacją ilościową Chiny próbują przekonywać partnerów z państw Globalnego Południa. Ponadto UPR stał się również doskonałą platformą do promocji globalnych inicjatyw ChRL. Chen Xu określił Globalną Inicjatywę Rozwoju, Globalną Inicjatywę Bezpieczeństwa oraz Globalną Inicjatywę Cywilizacyjną jako „dobre metody” dla rozwiązania deficytu rozwojowego, rozwiązania dylematu bezpieczeństwa i wzmocnienia się

„wzajemnej, międzycywilizacyjnej nauki”. Ambasador ChRL przy ONZ w Genewie zaznaczył również, iż ponad 120 państw pozytywnie oceniło postępy Chin w dziedzinie praw człowieka, co miało w pełni potwierdzać i legitymizować „nieustanne wysiłki Chin w tym zakresie” oraz docenić „chińską praktykę demokracji ludowej”.

Zgodnie z oczekiwaniami, delegacja Chin musiała zmierzyć się z dużą ilością pytań i rekomendacji ze strony przedstawicieli państw Zachodu. W tym kontekście należy przyjrzeć się informacjom przekazanym przez agencję informacyjną Reutera, gdzie Chiny lobbowały kraje rozwijające się, aby te chwaliły osiągnięcia Pekinu w zakresie praw człowieka, szczególnie w związku z działaniami podjętymi przez administrację centralną w Hongkongu i Xinjiangu. Przedstawiciele ChRL nie odpowiedzieli bezpośrednio na prośbę o komentarz w sprawie doniesień o lobbingu. Zamiast tego, Chiny opublikowały oświadczenie, w którym Pekin „stanowczo sprzeciwia się upolitycznieniu praw człowieka” i „promuje bardziej sprawiedliwe oraz inkluzywne globalne zarządzanie prawami człowieka”. Dziennikarze “The Diplomat” w grudniu 2023 roku informowali o braku efektywności publikacji wyników poprzedniego UPR Chin z 2018 roku, wskazując na pogarszającą się współpracę chińskiego rządu z mechanizmami ONZ ds. praw człowieka. Działania i rekomendacje agencji ONZ w Genewie dotyczącej praw człowieka nie mają mocy prawnej, jednak kierunek tychże działań może wywierać presję na uczestników prac Zgromadzenia Ogólnego ONZ oraz Rady Bezpieczeństwa ONZ.

Czy dyplomacja ChRL odniosła sukces w tym zakresie? Wydaje się, że tak, gdyż jak wcześniej wspomniano, 120. z ogółu 193. państw członkowskich ONZ miało wyrazić zadowolenie z obecnego stanu przestrzegania praw człowieka w Chinach. Wobec powyższego, ponad 62% ogółu społeczności międzynarodowej jest przychylnie działaniom Chin i/lub jest podatne na lobbuing ze strony Pekinu. Jeśli jednak spojrzymy na liczbę państw, które *de facto* skorzystały z prawa do zabrania głosu podczas debaty UPR dotyczącej kwestii praw człowieka w Chinach - a było ich 163 - proporcje te będą rosły na korzyść Chin (ponad 73%), wzmacniając chińską narrację i dając większą legitymację. Powyższe argumenty będą stanowić bardzo mocne przesłanki dla Chin w kwestii kontynuacji działań związanych z redefinicją ogólnych zasad odnoszących się do praw człowieka. Chiny będą podejmować szeroki wachlarz działań w tym zakresie. W kontekście Rady Praw Człowieka istotne jest również to, iż Chiny zobowiązały się do przekazania 1 mln USD na wsparcie Biura Praw Człowieka ONZ, celem utworzenia „centrum wiedzy” w zakresie praw gospodarczych, społecznych i

kulturalnych. ChRL stara się zatem konsekwentnie forsować narrację o dominacji praw ekonomicznych nad wolnością jednostki *per se*.

**OŚRODEK SPRAW
AZJATYCKICH**
Uniwersytet Łódzki

RAPORTY OPINIE DORADZTWO

PIERWSZY W POLSCE UNIWERSYTECKI
THINK-TANK

DORADZTWO POLITYCZNE I BIZNESOWE

ZESPÓŁ Z PRAKTYKĄ W AZJI

www.osa.uni.lodz.pl

